

Vlastivědná hra po Praze 4, 2 a 1

Bazilika sv. Petra a Pavla na Vyšehradě

Obsah

Úvod:	3
Zastavení 1. Obětí 6. května	4
Zastavení 2. City	5
Zastavení 3. kdo vlastně byla Milada Horáková?	8
Zastavení 4. Barikády Pražského povstání	10
Zastavení 5. Vyšehrad	15
Zastavení 6. Co se stalo na Popeleční středu v roce 1945?	17
Zastavení 7. Operace Anthropoid	18
Zastavení 8. Národní třída 17. listopadu	21
Zastavení 9. Pomník Janu Husovi na Staroměstském náměstí	23
Tajenka:	24
Mapy:	25

Úvod:

Ahoj, jmenuji se Zuzana Bruthansová a jsem studentka Gymnázia Přírodní škola. Připravila jsem si pro vás celodenní hru. Cesta měří 9,3 kilometru, a trvá zhruba 3 a půl hodiny. Trasu si můžete celou projít, nebo si ji zkracovat veřejnou dopravou. Pokud se však rozhodnete pro pěší variantu, vybrala jsem vám kromě 9 povinných zastavení s úkoly, nějaká další zajímavá místa, která po cestě míjíte. Připravte si desky, tužku, popřípadě nějaké pastelky a fixy.

Začínat budeme v **Domě dětí v ulici Bartákova 1200/4** a končit v **Truhlářské ulici 1113/8 v SVČ Jedničky**. Orientovat se můžete buď podle mapy na konci brožury a nebo podle svých map v mobilu. Pro jistotu se ale koukejte i na mapy na konci brožury, neboť jsou v ní vyznačené stanoviště i s úkoly.

V Hobby centru jste si vzali brožuru, nebo jste si ji stáhli z internetu. Pokud ji máte staženou, doporučuji vytisknout. Doufám, že si cestu užijete a že se dozvíte i něco víc o historii vybraných místech Prahy 4, 2 a 1. Projdeme se místy spojenými hlavně s historií dvacátého století.

Cestou bude 9 zastavení, ta jsou očíslovaná a podtržená. Ke každému zastavení je jeden úkol. Na každém zastavení si na místě přečtete doprovodný text a vyluštíte úkol. Odpověď na zadanou otázku zapište na linku pod zadání. Když vyluštíte všechny úkoly, napište řešení do tajenky (na konci). Po zadání všech výsledků zjistíte, kde se pro vás ukrývá malý dárek. Ale pozor na otevírací doby! **Běžnou** otevírací dobu SVČ Jedničky, máte na konci brožury. Tam je i již zmíněná mapa. Vezměte si vše potřebné a můžeme vyrazit.

Zastavení 1. Obětí 6. května

Určitě se divíte, proč se tato ulice jmenuje tak zvláště – Ulice obětí 6. května. Dříve se jmenovala Úsobská, ale na samém konci druhé světové války se zde stala strašná tragédie, při které zahynulo mnoho obyčejných a nevinných lidí. Není asi úplně veselé začínat vlastivědnou hru smutnou vzpomínkou, ale patří to k naší historii a k historii Prahy 4, která byla před 80 lety na samém okraji města Prahy. Nedaleko od místa, kde stojíte, se nacházela německá vojenská posádka, blížil se konec války a Němci se obávali příchodu ruské Rudé armády, která se přibližovala k Praze, byli vystresovaní a dělali proto zlé věci

6. května roku 1945 vtrhlo šest německých vojáků SS do domu č. 255 na kraji ulice Úsobská. Vnikli do sklepa a zavraždili tu 37 osob, které se zde ukrývaly. Neušetřili ani těhotnou ženu z Německa s dvěma dětmi. Několika lidem se však podařilo přežít, neboť předstírali mrtvé. Po masakru vojáci vyběhli do horních pater domu a začali vypalovat a vykrádat byty.

Když byli s domem č. 255 hotovi, rozhodli se pokračovat ve vraždách dál. A asi kolem 21. hodiny vtrhli i do sklepa vedlejšího domu, všechny vyhnali ven na zahradu. Z 22 lidí přežilo pouze šest. Ti opět předstírali že jsou mrtví, tři z nich však byli vážně zranění.

Na památku všech těchto umučených obyčejných lidí, zde byly po válce vytvořeny dvě památeční desky s jejich jmény a ulice proto nese jméno Obětí 6. května.

Úkol č. 1: Vraťte se na začátek ulice Pacovské a jděte asi 30 metrů zpět směrem kudy jste přišli. Po pravé ruce je oranžovo béžový dům. Nad dveřmi má domovní znamení. Co je v něm za symbol?

Zastavení 2. City

Už na začátku minulého století mělo vedení Prahy nápad postavit na Pankráci komplex mrakodrapů. Konaly se dokonce různé soutěže o jejich architektonické návrhy. I přes všechny soutěže téma pomalu vymizelo, a tak se dlouhá léta nezačalo stavět. Až v 60. a 70. letech 20. století se nápad opět vrací včetně nových inspirací a návrhů. Jednou z inspirací byla třeba prosklená, architektoniky zvláštní budova La Défense v Paříži.

Dále se na Pankráci v druhé polovině minulého století začaly stavět nové deskové panelákové domy, ve kterých možná bydlíte a v roce 1977 nedaleko nich byl dostavěn mrakodrap – palác Motokov, měřící 104 metrů. Dnes se mu říká City Empiria. Protože proti stavbě

této kancelářské budovy nevznikal moc velký odpor mezi místními obyvateli, tak začaly vznikat další nové stavby například hotel Panorama, hotel Forum nebo Československý rozhlas (tehdejší nejvyšší česká budova, měřící 107 metrů), který nebyl tehdy vůbec dokončený. Dnes k nim přibyla další nová budova, postavená nedávno, V Tower, je to třicetipatrový mrakodrap se 130 byty. Projekt její výstavby stál asi tři miliardy korun. Nejluxusnější byty, které jsou umístěné v horních podlažích mají vlastní bazény a terasy, jsou z nich prý vidět i Krušné hory, Ještěd, Krkonoše.

V dnešní době se budovy mnohým lidem bydlícím na Pankráci nelíbí a snaží se bránit proti dalším stavbám, které se plánují v blízkém okolí.

Úkol č. 2: Máte nápad na vlastní zajímavou budovu, která by se sem hodila? Nakreslete ji. K čemu by sloužila, jaké by měla využití?

Další moderní budova při cestě jsou Arkády.

Obchodní centrum Arkády Pankrác: Od výškových budov dojdete až k nákupnímu centru Arkády. Dříve na území obchodního centra stála vietnamská tržnice. V roce 2007 začala jejich výstavba a dokončeny byly o rok později v roce 2008. Nakupovat tu můžete na 40 000 m². V současné době je zde přes 150 různých obchodů. V nákupním centru Arkády je vstup do metra C, na další stanoviště naší hry se můžete přesunout metrem na stanici Pražského povstání, nebo pokračovat pěšky dolů ulicí Na Pankráci.

Gemini: Pokud se vydáte pěšky dolů, naproti Arkádám uvidíte další komplex budov Gemini. Dříve tu stálo velké autobusové nádraží. To bylo otevřeno 7. července 1947. Denně odtud vyrážely stovky různých autobusových spojů do Posázaví, Benešova nebo do jižních Čech. Ale když bylo v plánu autobusové nádraží mnohonásobně zvětšit, byli občané proti. Z depa se na krátkou dobu stala tržnice. Nakonec přišla společnost Immorent ČR s nápadem na výstavbu komplexu 2 budov Gemini, což znamená Blíženci. A v roce 2006 zahájila výstavbu. Dnes je tu velké množství kanceláří, asi 2 700 m² obchodní plochy a v budoucnu by tu měla být stanice metra D.

Potom co minete Arkády na levé straně a Gemini na straně pravé, pokračujte směrem dolů k zastávce číslo dva. Pokud jdete po pravé straně silnice, přecházíte v polovině kopce tramvajové koleje, které vedou do vozovny Pankrác.

Vozovna Pankrác: V letech 1920-1922, když vznikla Velká Praha (rozšíření původní Prahy o několik bývalých vesnic a měst), ve které žilo více a více lidí, zavedly se tramvaje jako ekonomický a levný způsob dopravy. Pak musely být přistavené nové a větší vozovny, protože ty malé už nestačily. Proto byly roku 1927 uvedeny do provozu nové vozovny, třeba tato Vozovna Pankrác. Vozovna je velká 90 x 120 metrů. Na konci druhé světové války v roce 1945 byla část vozovny poškozena bombardováním. Lidé chtěli dál jezdit tramvajemi, a tak škody byly rychle napraveny. Během dalších let vozovnu pak potkalo ještě pár oprav a úprav, a tak je vozovna používána dodnes.

Zastavení 3. kdo vlastně byla Milada Horáková?

Milada Horáková, rozená Králová, se narodila 25. prosince 1901 v Královských Vinohradech. Měla tři sourozence, ale dva z nich zemřeli už jako děti na spálu. Po obecné škole začala chodit na gymnázium. Některé prameny tvrdí, že byla Milada vyloučená ze školy, protože se účastnila prvomájové demonstrace, jiné to ale popírají. Krátce po dostudování právnické fakulty se provdala za Bohuslava Horáka, zemědělského ekonoma, redaktora a později programového ředitele Českého rozhlasu. V roce 1933 se jim narodila dcera Jana.

Milada kromě toho že bojovala za práva žen měla i silné sociální cítění. Byla členkou Československého červeného kříže a jiných sociálních spolků. Díky Františce Plamínkové, pak začala pracovat i na Ústředním sociálním ústavu. V roce 1939 byly ale z tohoto z ústavu vyhozeny všechny provdané ženy a byly nahrazeny muži.

Na začátku druhé světové války, v době, kdy nás obsadilo Německo a my jsme se stali Protektorátem Čechy-Morava se Milada 15. března roku 1939 připojila k tajným odbojovým organizacím PVVZ (Petiční výbor Věrní zůstaneme) a Petiční ústředí, které se snažily podřývat německou vládu. Měla za úkol hledat nové spolupracovníky, získávala zpravodajské informace a zajišťovala tajné byty. Tuto tajnou činnost ale neprovozovala dlouho, protože byli i s manželem Bohuslavem Horákem zatčeni a tvrdě vyslýcháni německou tajnou policií – gestapem. A pak, až do října roku 1944, kdy se v Drážďanech konal její soud, byla vězněna v Pankrácké věznici, na Karlově náměstí, v Malé pevnosti v Terezíně a dalších věznicích. Během soudu v Drážďanech nechtěla obhájce a sama se prý obhájila v němčině. Původně jí byl navrhnut trest smrti, ten se pak ale zmírnil na 8 let v káznici. Miladu tedy převezli do ženské věznice v Aichachu u Mnichova kde měla být až do roku 1952. Nakonec zde však strávila necelý rok, protože ji v dubnu 1945 osvobodila Americká armáda.

Po válce v květnu 1945 se šťastně setkala se svým manželem, který byl také uvězněn a podařilo se mu přežít pochod smrti. Hned po návratu se Milada znovu začala zapojovat do antifašistických organizací. Dostala se do vedení České strany národně sociální, obnovila ženské hnutí, tentokrát se však jmenovalo Rada československých žen. Společně s Radou založili ženský časopis Vlasta. V roce 1946 ji zvolili do Národního shromáždění. Ale v Československu už tou dobou rostla moc

komunistické strany a Milada pro své názory byla už tehdy sledována Státní bezpečností. Když komunisté zvítězili ve volbách v únoru 1948 a začali vládnout Československu, tak jí hned v roce 1948 vyloučili ze všech jejích veřejných funkcí. I přesto byla nadále politicky protikomunisticky aktivní. Komunistům se to samozřejmě nelíbilo, a tak v roce 1949 byla Milada znovu zatčena, týraná a vyslýchána. Byl proti ní zrekonstruován obří proces jako proti zrádci národa, a nakonec byla v roce 1950, společně se třemi dalšími vězni odsouzená k smrti a oběšena na dvoře Pankrácké věznice. Přestože za její omilostnění prosilo mnoho slavných osobností třeba slavný fyzik Albert Einstein. Jako vlastizrádce si nezasloužila klid ani po smrti, její ostatky byly spáleny, a doposud se je nikomu nepodařilo nalézt. Po pádu komunismu, Sametové revoluci v roce 1989 jí prezident Václav Havel udělil Řád Tomáše Garriguea Masaryka. A o několik let později byl den popravy Milady Horákové (27. června) vyhlášen za Den památky obětí komunistického režimu.

Úkol č. 3: Pod bustou Milady Horákové je kamenná deska s nápisem: ... tuto zem a lid, odcházím bez nenávisti... Doplň chybějící slovo dolů na linku.

Pankrácká věznice: Kvůli špatným životním podmínkám ve věznici na Novém městě, byla postavena v devatenáctém století náhradní věznice na Pankráci. Byla stavěna mezi roky 1885 a 1889. Už v srpnu krátce po dostavení byli do vězení umísťováni první vězni, byla to na tehdejší dobu moderní věznice, ale i tak během dalších let zažila Pankrácká věznice ještě spoustu úprav a rekonstrukcí. Jak už víte v této věznici byla v roce 1950 popravena Milada Horáková a nejenom ona, ještě velká řada dalších politických vězňů. I v dnešní době slouží jako věznice a jsou v ní umísťováni obvinění muži a ženy předtím, než se rozhodnutím soudu dostanou do dalšího vězení, kde si pak odpykávají trest.

Zastavení 4. Barikády Pražského povstání

Blížil se konec 2. světové války. České území bylo bombardováno letadly západními spojenci, ti sice bomby házeli hlavně na německé území, ale protože jsme byli tenkrát součástí Velkoněmecké říše, tak i zde dopadaly výbušniny a vraždily nevinné obyvatele. Ve východní části Čech na konci války zase začali působit partyzáni.

Zatímco Češi se těšili na mír, Němci se začali bát a zametali za sebou stopy. Mimo jiné začali likvidovat koncentrační tábory. Budovy zničili a dělali tak zvané pochody smrti sloužící k likvidaci vězňů a zajatců. Lidé bez dostatečné výživy, oblečení a odpočinku museli jít mnoha kilometrové pochody. Většina z nich nepřežila, umírali vysílením, podvýživou nebo prochladnutím. Kdo by vězňům pomohl, tomu by hrozil trest smrti.

V dubnu 1945 se americká armáda probíjela ze západu až do Čech a začala osvobozovat první města a ruská Rudá armáda už také byla skoro na východních hranicích. V zakázaném zahraničním rádiu (jeho poslech se trestal smrtí) hlásili redaktoři postupné osvobozování měst americkou i ruskou armádou. Nejen Čeští obyvatelé cítili, že válka brzy skončí. Celé Čechy byly postupně západní i východní armádou sevřené do kleští. Němci věděli, že kdyby se dostali do rukou Ruska, tak by je čekal trest smrti, a proto měli v plánu nechat se zajmout Američany. To jim ale začali komplikovat čeští obyvatelé, kteří se také chtěli aktivně zapojit do osvobozování, a tak začala první povstání na českém území.

Nepřehlednou situaci v Protektorátu Čechy a Morava komplikovalo i to, že 4. května na všechny pošty, železnice a četnické stanice dorazil telegram od ministra Protektorátní vlády Kamenického. Stálo v něm, že se čeština stává jediným úředním jazykem. Němci to sice ihned zavrhli, ale mezi lidmi se tato informace už stejně dostala. Lidé začali strhávat německé nápisy a radovali se, že válka končí. Vznikaly tak samozřejmě potyčky s Němci, kteří jim v tom bránili.

V Praze vypukl ozbrojený odpor 5. května, kdy český generál Slunéčko zahájil povstání. Četníci, čeští policisté a protektorátní vojáci začali obsazovat strategická místa Prahy. Už v poledne ve 12:33 se z dobyté budovy Českého

rozhlasu v centru Prahy ve Vinohradské ulici ozvalo poprvé v rozhlase volání o pomoc. A tak se lidé i ve zbytku Čech dozvěděli že v Praze vypuklo povstání, že Pražané bojují proti Němcům, a že Praha volá všechny o pomoc. Lidé to vyslyšeli, a tak o následující noci bylo v Praze postaveno přes 2 000 barikád.

Barikády se stavěly hlavně na místech, ze kterých by mohly přijet německé jednotky SS z Benešova. Povstání se pak postupně rozšířilo na celé neosvobozené české území.

Další den 7. května se vůdce Německa Dönitze se spojenci domluvil o konci války, která měla v noci z 8. na 9. května skončit. V Praze ale válka ještě nekončila, proti pražským povstalcům se postavily opravdu dobře vyzbrojené německé jednotky z Benešova. Češi marně čekali na americkou nebo Rudou armádu. Dočkali se jenom pomoci od armády Vlasovců (Vojenská armáda ruských vojáků bojujících s Německem proti Sovětskému svazu. Tak tomu bylo ale na konci války, dříve bojovali proti Němcům. Jmenovali se po svém veliteli Andreji Andrejeviči Vlasovu), která 7. května zasáhla do bojů v Praze, ale další den se vydali dál na západ směrem k Američanům, i Vlasovci prchali před Rudou armádou. Němečtí vojáci v Praze během těch několika dní povstání udělali mnoho zlých věcí, jak jste se dozvěděli na zastavení číslo jedna. Mnoho obránců barikád zaplatilo za své statečné rozhodnutí svým životem.

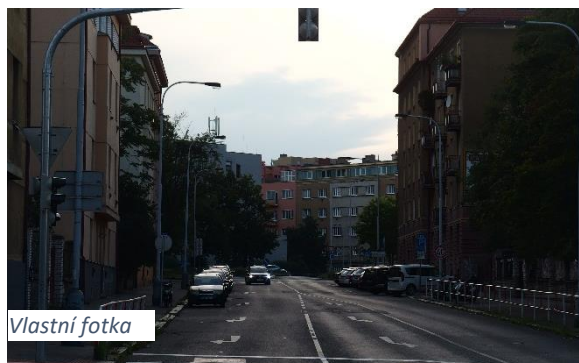
9. května Prahu opustila poslední německá kolona a do Prahy přijela konečně Rudá armáda. Pražské povstání bylo u konce, ale mnohem později, než všichni očekávali.

Úkol 4: Po cestě zpět, je na jedné z budov pamětní deska obětem holocaustu (místo je vyznačené na mapě). Vypište poslední slovo.

Z čeho byste postavili barikádu vy? Napište nebo nakreslete do vynechaného místa, co byste k její výstavbě použili:

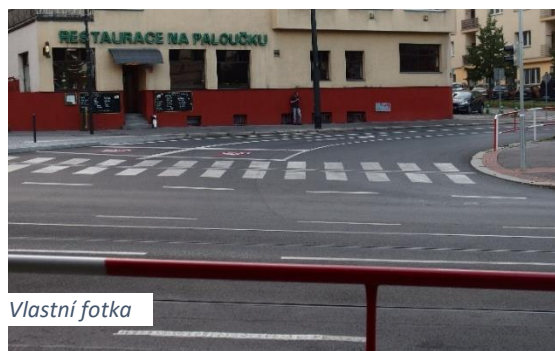
Pro porovnání fotografie barikád roku 1945 a těchto míst dnes...

1. Ulice Tábořská

2. Náměstí Hrdinů

3. Ulice Tábořská

Takže už možná tušíte, proč se jmenuje zastávka metra Pražské povstání a toto náměstí – náměstí Hrdinů. Je to právě po lidech, kteří položili své životy anebo byli zranění za nás budoucí Pražany.

Historie kostela sv. Pankráce: V 11. století se ve vesnici Krušina (v dnešních Nuslích) rozkládala románská rotunda s hřbitovem.

Rotunda byla později přestavěna na kostel. Kostel byl několikrát poničený, třeba v roce 1420 za husitských válek během bitvy na Vyšehradě, znovu byl poničen o dvě stě let později za třicetileté války v roce 1648 při švédském obléhání Prahy. Po této události zůstaly ve zdi vystřelené dělové koule. I když ho nechali jezuité opravit, byl znovu o sto let později vypleněn pruskou armádou a o pár let později přestal být využíván jako církevní stavba, stal se skladištěm pro střelný prach.

Dnes opět slouží jako místo k setkávání věřících, kostel byl znovu vysvěcen a přidán pod správu kostela svatého Václava. Když se stavělo metro C, které vede přímo pod kostelem, byly zde mimochodem nalezeny zbytky hrobů a původní rotundy.

Kongresové centrum: Kongresové centrum, dříve Palác kultury, bylo inspirováno Kongresovým centrem v Hamburku. Tyto stavby byly v 60. a 70. letech stavěny po celé Evropě. A v roce 1975 bylo rozhodnuto o postavení a o

rok později byla stavba zahájena. Po dostavení, bylo Kongresové centrum největší budovou v tehdejší Československu. Měla rozlohu o 840 000 m² a pojala by až 10 500 lidí.

Na konci ulice stojí Táborská brána, tou vejdete do prostor Vyšehradu, zde vás čeká další úkol.

Zastavení 5. Vyšehrad

Táborská brána je pozdně renesanční, byla postavena v 17. století. Za bránu pokračujte ulicí V Pevnosti. Nalevo můžete vidět Jedličkův ústav.

Jedličkův ústav: Jedličkův ústav je nejstarší české zařízení věnující se pomoci tělesně postiženým. Jedličkův ústav byl postaven na jaře roku 1913 Spolkem pro léčbu a výchovu postižených dětí. Předseda spolku byl profesor MUDr. Rudolf Jedlička.

Ústav byl nejdříve provozován v malém nájemním domku v ulici V Pevnosti. Ve 20. letech, krátce před tím, než Rudolf Jedlička zemřel, začala se stavět nová budova, právě tam kde stojí dnes. Zajímavostí je, že další Jedličkův ústav můžeme najít i v Liberci. Byl zde vybudován v roce 1945. V Jedličkově ústavu je možné zakoupit si různé rukodělné výrobky, vyráběné postiženými dětmi a

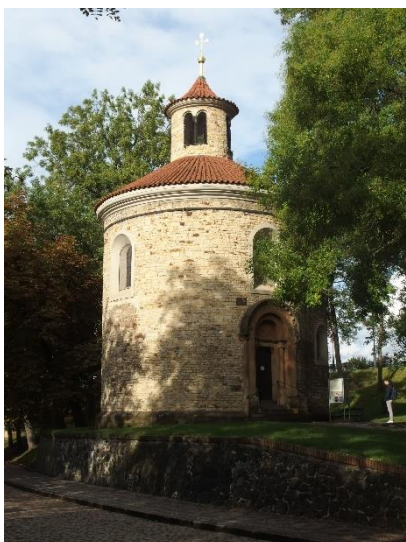
dospělými. Výtěžek jde zpět na podporu Jedličkova ústavu a postižených dětí.

Leopoldova brána: Leopoldova brána byla postavena Italem Carlem Lugarou (jeho další významná stavba je např. Klementinum), nejspíš mezi lety 1653 a 1670. Brána je raně barokní a sloužila jako hlavní vstup do vnitřního prostoru Vyšehradu. Je považována za nejkrásnější bránu Vyšehradu. A jak se líbí vám? Brána nebyla dlouhou dobu využívána, protože k ní nevedla cesta. Poprvé byla použita v roce 1841.

Cestou přes Vyšehrad minete na pravé straně malou rotundu, která nese jméno svatého Martina.

Rotunda sv. Martina: Rotunda svatého Martina je nejstarší pražská rotunda. Je románského stylu a pochází už z konce 11. století. Jmenuje se podle vojáka Martina. Podle legendy jednoho dne vyjel před brány města. U vysoké zídky se krčil žebrák. Byla velká zima a muž se celý třásl. Martin vytáhl meč a usekl půl svého pláště. Ten pak podal žebrákovi. Další den se mu ve snu zjevil Ježíš a na sobě měl onen plášť. Martinovi poděkoval a učinil jej svatým.

Dříve rotunda sloužila jako farní kostel a její okolí sloužilo dvě století jako hřbitov. I ona byla během husitských válek poškozena. Poté byla na nějakou dobu zrušená, v 16. století vyhořela a za 30tileté války také sloužila jako sklad na střelný prach. Protože byla dokonce odsvěcená v roce 1757 jako přebytečná církevní stavba, bylo v plánu rotundu zbourat, ale místní hrabě Karel Chotek proti jejímu zboření protestoval, a tak jeho zásluhou rotunda stojí dodnes a na svatého Martina 11.11. odtud vychází lampionový průvod vedoucí přes Vyšehrad. Pokud si v listopadu

vzpomenete, přijďte se průvodu zúčastnit s lampionem nebo bez, uvidíte svatého Martina na opravdickém bílém koni a budete mít možnost se do rotundy i podívat.

Úkol č. 5: Na hřišti jsou dřevěné sochy postav z českých pověstí odehrávajících se na Vyšehradě. Najděte sochu muže s holí a dlouhými bílými vlasy a vousy. Jak se jmenuje? Víte, k jaké pověsti se váže?

Zastavení 6. Co se stalo na Popeleční středu v roce 1945?

Ke konci druhé světové války spojenci na dny 13.-15. února 1945 naplánovali bombardování Drážďan (velké město v Německu). Letadla vylétala z Anglie z letiště Nuthampstead, ale díky mlze a špatnému počasí byl odlet letadel o hodinu zpožděn. Z letiště nakonec vyletělo celkem 62 letadel. Protože tehdy neexistovala přesná a spolehlivá navigace, byla mlha, a tak byly bomby spuštěné také na Prahu. Kromě toho byla také velká část pražských hasičů v Německu, kde hasili Drážďany z předchozích náletů, takže jejich nepřítomnost hořící Praze moc neprospěla. Bomby padaly na Nového Město, Vinohrady i na Žižkov. Protože už dříve hlásily hlásiče nálety a byly to plané poplachy, obyvatelstvo jejich spuštění nebralo vážně, nestačilo se ukrýt do krytů a stovky lidí zahynuly. Při tomto náletu byl také téměř zničen Emauzský klášter.

Úkol č.6: Jistě jste si všimli pomníku Praha svým vítězným synům. Pomníku jsou napsané různé názvy. Víte, co se na těchto místech stalo? Vypište dva pod sebou napsané názvy začínající na T a V. (až je budete zapisovat do tajenky, pište je v pořadí T, V)

Zastavení 7. Operace Anthropoid

Před téměř sto lety v březnu 1938, proběhl anšlus Rakouska, jednalo se o jeho násilné připojení k nacistickému Německu, o půl roku později v září se v Mnichově sešli představitelé 4 evropských států (Německa, Francie, Itálie a Velké Británie), aby chvíli po půlnoci 30. září podepsali Mnichovskou dohodu. Jejím podepsáním se rozhodli, že nebudou české území bránit před nacistickým Německem a že se velká část našeho území připojí k Německé říši a staneme se tzv. Protektorátem Čechy a Morava. Významnou osobností válečného Německa byl Reinhard Heydrich (narozen 7. března 1904). Hitlerem byl už dříve pověřen vystěhováním všech židů z území Říše. Po odsunu více než 200 000 židů jich stále zbývalo kolem 3 milionů, a proto se rozhodl pro tzv. konečné řešení. Židovské obyvatelstvo bylo odváženo do sběrných táborů (Terezín) a pak do koncentračních táborů (Osvětim), kde byli vražděni. Násilnosti se ale děly i na nově dobytém území Němci komandy Einsatzgruppen. Na okupovaném českém území však sílil odpor. Vznikaly různé ilegální odbojové spolky, organizace, sabotáže a stávkové. Kvůli silnému českému odporu Adolf Hitler na místo říšského protektora pro Čechy a Moravu dosadil právě Reinharda Heydricha, který nechal ihned po svém nastoupení do funkce zatknout Aloise Eliáše (protektorátního premiéra) a začal hromadně vraždit odbojáře i s rodinami. Během pár dní podepsal přes 500 rozsudků smrti. Začalo vyhrůžování a teror. Česká vláda, která byla v Anglii se

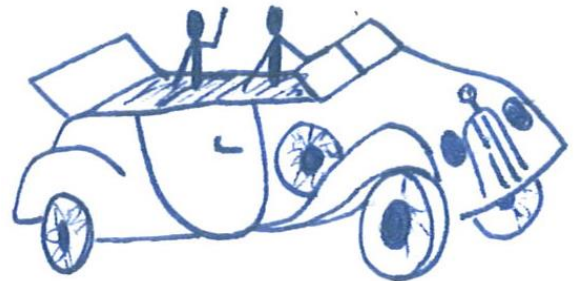

rozhodla pro gesto, kterým ukáže že ani představitelé nejvyšší německé moci nejsou nedotknutelní. Začal se připravovat atentát na Heydricha (Operace Anthropoid – operace lidoop). Pro akci byli vybráni rotmistr Josef Gabčík a rotný Karel Svoboda, ten se bohužel při výcviku zranil, a tak ho nahradil rotmistr Jan Kubiš. Po tvrdé a dlouhé přípravě v Anglii přišel výsadek. V noci z 28. na 29. prosince 1941 z letadla vyskočili oba vojáci společně s dalšími dvěma skupinami parašutistů SILVER A a SILVER B. Opět kvůli navigační chybě letadlo neletělo, kam mělo, a tak parašutisty vysadilo na jiném území. Seskoky doprovázely další komplikace, někteří se při dopadu zranili, nemohli se najít,

adresy, na kterých měli nalézt pomoc neexistovaly, protože jejich spolupracovníci už byli zatčeni Němci anebo jim pomoc odmítli poskytnout.

Heydrich mezitím stále vraždil, mimo jiné v rámci akce Sokol v říjnu 1941 nechal zatknout 1 500 sokolských funkcionářů. I přesto mezi českým obyvatelstvem stále fungovala velká a rozsáhlá síť lidí ochotných parašutistům pomáhat. Poskytovali jim například ilegální byty, finance, potravinové lístky nebo zdravotní potvrzení.

Po důkladných přípravách byl atentátníky nakonec zvolen útok na auto. Pro atentát byla vybrána zatáčka u Vychovatelny v Praze-Libni kudy Heydrich jezdil do svého sídla. 27. května 1942 pár minut po půl jedenácté dopoledne projíždělo zatáčkou auto s Heydrichem řízené německým řidičem. Původně chtěl parašutista Gabčík Heydricha zastřelit svým samopalem, ten se ale v kritickou chvíli zasekl, a tak Kubiš hodil na pravou zadní část auta bombu s nárazným zapalováním. Výbuch bomby Heydricha nezabil, ale střepiny a úlomky z auta a potahu mu poranily bok. Rovněž atentátník Kubiš byl poraněn střepinami. Při útěku ještě Gabčík postřelil řidiče Kleina.

Atentát na nejvyššího představitele Německa v Praze bylo něco neslýchaného! Hned po atentátu byla nařízena izolace celé Prahy a druhý den celého území Protektorátu. Němci zuřili, hledali atentátníky, zatím bezvysledně. Heydrichův stav v nemocnici se pomalu zlepšoval, ale nakonec na následky zranění 4. června 1942 zemřel (protože němečtí lékaři nevěřili novým lékům antibiotikům zemřel Heydrich na otravu krve patrně z potahů automobilu, který se mu dostal při výbuchu do těla). Atentátníci a další parašutisté se schovávali právě v kostele před kterým stojíte (zde je i velmi zdařilá stálá expozice o atentátu na Heydricha, kterou vřele doporučuji). Pro všech sedm osob zde představitelé české pravoslavné církve zajišťovali jídlo a relativní bezpečí. I přes vyhlášenou odměnu 2 milionů římských marek za stopy, které by vedly k dopadení atentátníků, a na druhé straně trest smrti pro celou rodinu za jejich pomoc, Němci stále neměli žádné stopy. Zatýkali podezřelé, popravovali celé rodiny, a

dokonce vypálili dvě vesnice Lidice a Ležáky. Jeden z parašutistů Karel Čurda neunesl psychický tlak a přišel se sám 16. června udat. Při výsleších rychle vyradil rodiny odbojářů, kteří pomáhali s ukrýváním parašutistů. Následovalo zatýkání a zatýkání, ... až se postupně gestapo dozvědělo o místě úkrytu v kostele. Stačil by jeden jediný další den a parašutisti měli být odvezeni v rakvích mimo Prahu do bezpečí.

Vojáci kostel obsadili, zatkli a později popravili představitele pravoslavné církve (kterou pak rozpustili) a vnikli do krypty kde se ukrývalo 7 parašutistů: Josef Gabčík, Jan Kubiš, Adolf Opálka, Josef Bublík, Jaroslav Švarc, Jan Hrubý a Josef Valčík. Nikdo z nich to nepřežil, buď zemřeli v boji, nebo se sami zastřelili. Kdyby vydrželi vzdorovat o několik hodin déle, možná by se jim podařilo dokončit tunel, kterým se snažili dostat do kanalizace. ...

Úkol č.7: Ze strany na zdi kostela je instalovaná pamětní deska začínající ...v tomto pravoslavnému chrámu... Napiš příjmení prvního parašutisty napsaného na desce.

Zastavení 8. Národní třída 17. listopadu

Na začátku druhé světové války, během jedné z podzimních demonstrací proti režimu roku 1939 byl zastřelen pekař Václav Sedláček. Spolu s ním byl ještě postřelen student medicíny Jan Opletal, který 11. listopadu na následky svého zranění zemřel. Pohřeb měl o pár dní později a to 16. listopadu. O den později, v reakci na demonstraci 28. října a nepokoje kolem smrti dvou českých studentů, nechalo nacistické Německo zavřít české vysoké školy, které se otevřely pro studenty až po válce. Popraveno bylo dalších 9 studentů a spousta dalších byla uvězněna, nebo byla deportována do koncentračních táborů. Po atentátu na Heydricha se uzavření prodloužilo na neurčitou dobu.

Přesně o 50 let později, tedy 17. listopadu roku 1989, se studenti vysokých škol rozhodli uspořádat průvod a připomenout si tak 50. výročí zavření vysokých škol. A tak si vyžádali povolení od komunistických úřadů, povolení dostali, ale mohli vést průvod jen z Albertova na Vyšehradský hřbitov. Tak jen rozvěsili pozvánky a čekali. Přišlo kolem 50 000 lidí, ani sami organizátoři nečekali tolik lidí. Přestože šlo o průvod, a ne o demonstraci, spousta lidí měla v rukou české vlajky a transparenty. Byly zde i západní televizní štáby.

Po chvíli se zadní část průvodu (asi 5 000 lidí) odpojila a šla právě sem, na Národní třídu. Tady už byla připravená policie, tlačila je k sobě a vyčkávala na rozkazy. Lidé si posedali, někteří začali policistům spontánně vkládat růže za štíty, jiní před ně pokládali hořící svíčky. Policisté dostali po nějaké chvíli od komunistického vedení rozkaz dav rozehnat. A tak začali studenty mlátit a zatýkat, vznikl velký zmatek, studenti se snažili zachránit v různých domech, divadlech. Skandovali: „Máme holé ruce, máme holé ruce...“.

O den později se ale mezi lidmi rozšířila zpráva, že komunisti opět zmlátili české studenty, a že jeden student dokonce zemřel (později se ukázalo že to byla lež). I když zraněných studentů bylo přes 568, utrpěli různé otřesy mozku, od obušků

měli poraněná záda, modřiny po celém těle. Toto násilí na mladých lidech byla to pomyslná poslední kapka a lidem už došla po 40. letech trpělivost s komunistickým režimem, každý den se konaly demonstrace naštvaných lidí, v různých podnicích, na školách a v divadlech se stávkovalo. Postupně se ke stávkujícím přidávali herci, a jiné významné osobnosti i obyčejní lidé. K revoluci v Československu se postupně přidaly i ostatní země Východní Evropy a staly se demokratickými zeměmi. Protože tato revoluce proběhla bez lidských obětí, dostala jméno „Sametová“.

Až budete mít volno ve škole 17. listopadu můžete si vzpomenout, že je to na počest zavražděných studentů v roce 1939 i na počest toho že v roce 1989 u nás konečně po čtyřiceti letech přestali vládnout komunisté.

Úkol č.8: Po cestě (na Uhelném trhu) je malá kašna. Jsou tu sochy dvou postav, které si předávají ovoce. O jaké jde ovoce?

Uhelný trh: Na náměstí se dříve prodávalo dřevěné uhlí. Prodej uhlí fungoval už od první poloviny 14. století. Uhlí sem bylo dováženo z okolních vesnic. Používali ho zdejší uhlířské huti, řemeslníci i domácnosti. Prodej dřevěného uhlí v 19. století hodně klesl. Prodej se tedy snížil a na trhu se začaly postupně prodávat i řezané květiny, pohřební věnce a nebo jídlo. Prodej květin a jídla pak postupně převládl nad prodejem uhlí. Zajímavostí je, že v jedné z hospod na tomto náměstí, byla točena jedna scéna z filmu Vrchní prchni.

Zastavení 9. Pomník Janu Husovi na Staroměstském náměstí

Jan Hus byl kněz, který byl upálen roku 1415 v Kostnici. V Českých zemích je jeho jméno hodně známé a lidi ho mají rádi, proto se občané Prahy rozhodli na konci devatenáctého století umístit na budovu Národního muzea jeho pamětní desku. Protože ale proti tomu někteří šlechtici protestovali, čeští vlastenci se proto rozhodli vybudovat mistru Janu Husovi pomník na Staroměstském náměstí. A tak 31. května 1890 založili veřejnou sbírku, v čele s Vojtěchem Náprstkem. Už o rok později byly potřebné finance vybrané. Už jen zbývalo jen vybrat umístění a podobu. Se svým návrhem původně vyhrál Vilím Amort. Ale kvůli stálému dohadování o umístění, byla o 9 let později vyhlášena nová soutěž. Tu vyhrál se svým nápadem Ladislav Sucharda. Základní kámen byl položen 4. července 1903 o 12 let později měl být slavnostně odhalen při příležitosti 500. výročí upálení mistra Jana Husa. Velká sláva to nebyla, protože v té době byla celá Evropa ve válečném stavu. V roce 2015 byl pomník rekonstruován.

Úkol č.9: Na pomníku je několik textů. Doplňte chybějící slovo z této věty na pomníku: ...milujte se ..... každému přejte...

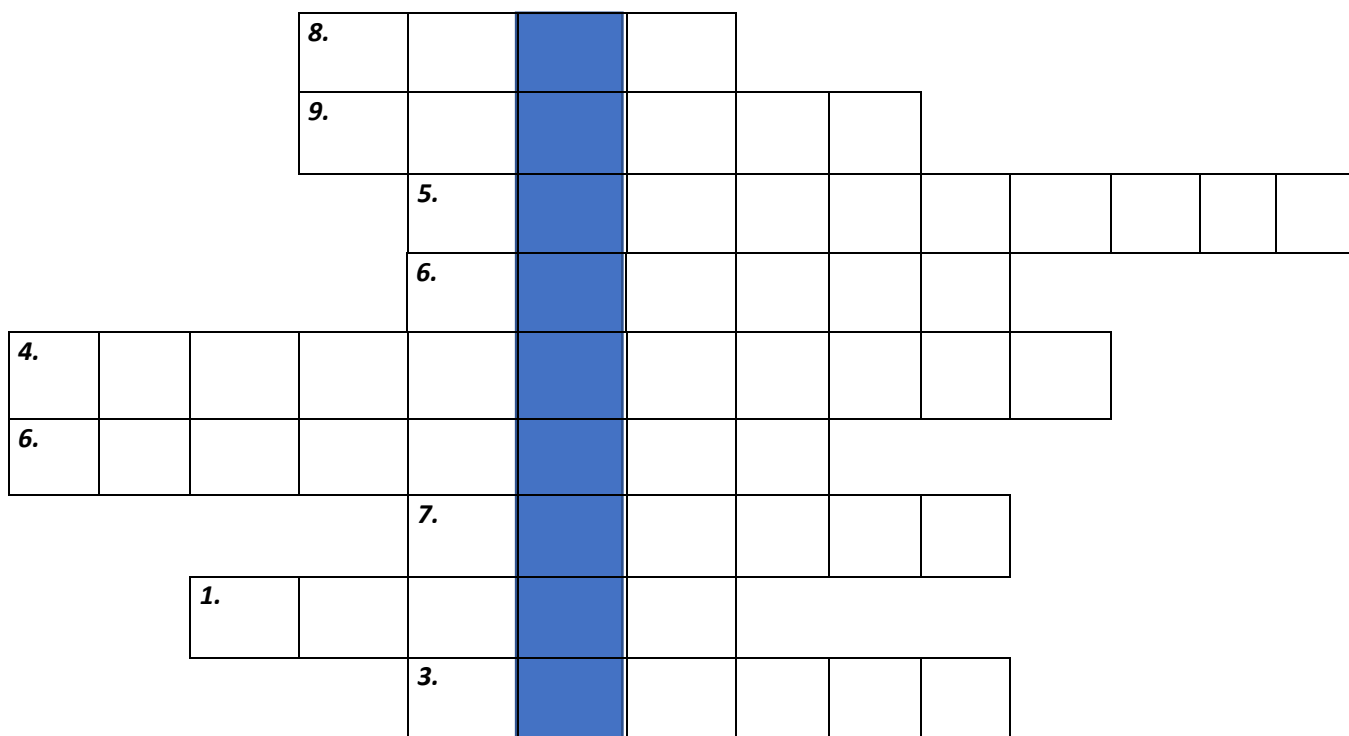

Prašná brána: Václav II. nechal v Praze postavit bránu. Výstavba začala v roce 1475. Brána ale nebyla dokončena, a tak byla provizorně zastřešena. Dříve se jmenovala „Nová“. Společně s Horskou bránou byl součástí Staroměstské hradby. Po nějaké době se obě přestaly používat a začaly sloužit jako místa pro výběr daní.

Od roku 1715 se brána začala používat jako skladiště pro střelný prach. Proto se ji začalo říkat Prašná brána. Během nájezdu pruských vojáků, byla brána poničena. Mezi lety 1878-1786 byla opravena do dnešní podoby architektem Josefem Mockerem.

Nacházíte se v SVČ Jednička, tady hra končí. Stačí vyplnit tajenku podle čísel v políčkách a čísel úkolů a pro odměnu se vydat na místo z tajenky. Doufám, že vás hra bavila a že jste se i něco nového dozvěděli. Ch se počítá jako 1 písmeno a mezery nemají vlastní políčka.

Tajenka:

Mapy:

